

- 2034 / 2 - 98 / 99

Chambre des représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1998 - 1999 (*)

24 MARS 1999

PROJET DE LOI

**relatif au droit de réponse
et au droit d'information**

AMENDEMENTS

N° 1 DE M. BOURGEOIS

Art. 2

**Dans le 1°, entre les mots «média périodique,»
et les mots «tout procédé», insérer les mots «le pro-
duit élaboré à l'aide de».**

JUSTIFICATION

Un média est élaboré à l'aide d'un procédé mais n'est pas un procédé.

N° 2 DE M. BOURGEOIS

Art. 3

**Dans le § 1er, alinéa 2, remplacer les mots « au
§ 1er» par les mots «à l'alinéa 1er».**

Voir:

- 2034 - 98 / 99:

– N° 1 : Projet de loi.

(*) Cinquième session de la 49ème législature

- 2034 / 2 - 98 / 99

Belgische Kamer van volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1998 - 1999 (*)

24 MAART 1999

WETSONTWERP

**betreffende het recht van antwoord
en het recht van informatie**

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN DE HEER BOURGEOIS

Art. 2

**In het 1°, de woorden «het product tot stand ge-
bracht door middel van» invoegen tussen de woor-
den «periodiek medium» en de woorden «elk pro-
céde».**

VERANTWOORDING

Een medium wordt gemaakt door middel van een pro-
céde en is niet gelijk aan het procédé.

Nr. 2 VAN DE HEER BOURGEOIS

Art. 3

**In §1, tweede lid, de woorden «§ 1» vervangen
door de woorden «het eerste lid».**

Zie:

- 2034 - 98 / 99:

– Nr. 1 : Wetsontwerp.

(*) Vijfde zitting van de 49ste zittingsperiode

JUSTIFICATION

Le présent amendement vise à apporter une correction de texte.

N° 3 DE M. BOURGEOIS

Art. 3

Dans le § 2, remplacer les mots «le droit de requérir l'insertion gratuite d'une réponse» **par les mots** «le droit de réponse».

JUSTIFICATION

L'article 2 précise ce qu'il y a lieu d'entendre par «droit de réponse».

N° 4 DE M. LETERME

Art. 8

Dans le texte néerlandais de l'alinéa 1er, remplacer les mots «de periodieke media» **par les mots** «het periodiek medium».

JUSTIFICATION

Le présent amendement vise à corriger le texte et à l'adapter par analogie.

N° 5 DE MM. DUQUESNE ET BARZIN

Art. 11

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Dans la mesure où le projet de loi supprime déjà la possibilité d'une sanction pénale à l'encontre de celui qui ne publie pas le droit de réponse, il ne convient pas de permettre à celui à qui la requête est adressée de refuser d'accéder à cette requête. Cela serait en quelque sorte lui permettre d'exercer un contrôle d'opportunité à l'égard de ce qui soit rester un droit : chacun doit avoir la possibilité lorsqu'il remplit les conditions visées à l'article 3 du projet, de faire connaître sa vérité, sa version des faits dès lors qu'une atteinte est portée à son honneur ou à sa réputation!

A. DUQUESNE
J. BARZIN

VERANTWOORDING

Correctie

Nr. 3 VAN DE HEER BOURGEOIS

Art. 3

In §2, de woorden «het recht te verzoeken om kosteloze opname van een antwoord», **vervangen door de woorden** «het recht van antwoord».

VERANTWOORDING

Artikel 2 bepaalt wat verstaan wordt onder «recht van antwoord».

G. BOURGEOIS

Nr. 4 VAN DE HEER LETERME

Art. 8

In het eerste lid, de woorden «de periodieke media» **vervangen door de woorden** «het periodiek medium».

VERANTWOORDING

Tekstcorrectie en aanpassing naar analogie

Y. LETERME

Nr. 5 VAN DE HEREN DUQUESNE EN BARZIN

Art. 11

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Krachtens dit wetsontwerp wordt de mogelijkheid opgeheven om op grond van het strafrecht op te treden tegen wie een recht van antwoord niet publiceert; het is bijgevolg uitgesloten dat degene aan wie het verzoek wordt gericht zou mogen weigeren in te gaan op dat verzoek. Op die manier zou hij als het ware het recht krijgen een opportuniteitscontrole uit te voeren in verband met wat een recht moet blijven : als iemands eer of reputatie in het gedrang worden gebracht, moet de betrokkene immers over de mogelijkheid beschikken om (mits hij voldoet aan de bij artikel 3 van het wetsontwerp bepaalde voorwaarden) te kennen te geven wat volgens hem de waarheid is of om zijn versie van de feiten te geven.

N° 6 DE M. BOURGEOIS

Art. 8

Apporter les modifications suivantes :

A) dans le texte néerlandais de l'alinéa 1er, remplacer les mots «de periodieke media» par les mots «het periodieke medium»;

B) Entre les alinéas 1er et 2, insérer l'alinéa suivant:

«Cette livraison doit être mise à la disposition du public ou d'une catégorie du public, de la même manière que la livraison à laquelle se rapporte le droit de réponse.».

JUSTIFICATION

A) Il s'agit d'uniformiser la terminologie (cf. le texte néerlandais de l'article 3, § 1er). Voir la suggestion formulée par le Conseil d'État au sujet de l'article 3.

B) Cet ajout paraît indispensable, eu égard à la grande diversité des médias périodiques visés par le projet. Pour certains d'entre eux, une diffusion réduite peut être prévue.

N° 7 DE M. BOURGEOIS

Art. 2

Insérer un 1°bis, libellé comme suit:

«1°bis par «information», le ou les messages visés à l'article 3, § 1er».

JUSTIFICATION

Le terme «information» est utilisé dans plusieurs articles (par exemple, aux articles 6 et 7) sans qu'il en soit donné de définition.

N° 8 DE M. LETERME

Art. 11

Remplacer le § 2, alinéa 2, par la disposition suivante :

«Si le requérant ne réagit pas à la contre-proposition dans les quinze jours de sa réception, elle est réputée acceptée.».

JUSTIFICATION

Le présent amendement vise à clarifier la formulation et à fixer plus précisément le délai.

Nr. 6 VAN DE HEER BOURGEOIS

Art. 8

De volgende wijzigingen aanbrengen :

A) In het eerste lid, de woorden «de periodieke media» vervangen door de woorden «het periodiek medium».

B) Tussen het eerste en het tweede lid, een lid invoegen, luidende:

«Deze aflevering moet op dezelfde wijze ter beschikking gesteld worden van het publiek, of van een categorie ervan, als de aflevering waarop het recht van antwoord betrekking heeft.».

VERANTWOORDING

A) Eenheid van terminologie (vgl. art. 3, §1). Zie de opmerking van de Raad van State bij artikel 3.

B) Noodzakelijke aanvulling, gelet op de grote diversiteit van periodieke media waarop het ontwerp betrekking heeft. Voor bepaalde daarvan is het mogelijk een kleinere verspreiding te regelen.

Nr. 7 VAN DE HEER BOURGEOIS

Art. 2

Een 1°bis invoegen, luidende:

«1°bis onder «informatie», het bericht of de berichten, bedoeld in artikel 3, §1».

VERANTWOORDING

De term «informatie» wordt op diverse plaatsen gehanteerd (bv. Art. 6 en 7), zonder dat een definitie gegeven wordt.

G. BOURGEOIS

Nr. 8 VAN DE HEER LETERME

Art. 11

In §2, tweede lid, de woorden «na ontvangst van het tegenvoorstel» invoegen tussen het woord «dagen» en de woorden «op het tegenvoorstel».

VERANTWOORDING

Verduidelijking en precieze vaststelling van de termijn.

Y. LETERME

N° 9 DE MM. BOURGEOIS ET LANDUYT

Art. 4

Dans l'alinéa 2, remplacer les mots «commence à courir le dernier jour» **par les mots** «est calculé depuis le lendemain du dernier jour».

JUSTIFICATION

Le présent amendement tend à tenir compte de l'article 52, alinéa 1er, du Code judiciaire (voir l'article 15).

N° 10 DE MM. LANDUYT, LETERME ET VERWILGHEN

Art. 5

Ajouter un alinéa 2, libellé comme suit :

«Si le nom de l'éditeur n'est pas mentionné dans le périodique, l'imprimeur est censé être l'éditeur jusqu'à preuve du contraire.»

JUSTIFICATION

S'il s'agit d'un média périodique imprimé, la règle prévue par l'ancien article 6 peut être maintenue. Il va de soi que cela n'est pas applicable aux nouveaux médias sous forme électronique.

N° 11 DE M. MOUREAUX ET CONSORTS

Art. 7

Remplacer le premier alinéa par la disposition suivante :

«L'étendue de la réponse, qui ne peut excéder mille lettres d'écriture ou le double de l'espace occupé par le ou les textes qui justifient le droit de réponse, est limitée à ce qui est utile en vue de réagir aux textes ayant suscité la requête.»

JUSTIFICATION

L'amendement tend à rendre effectif et utile le droit de réponse qui dans le texte du projet pourrait être souvent illusoire et souvent réduit à sa plus simple expression.

Nr. 9 VAN DE HEREN BOURGEOIS EN LANDUYT

Art. 4

In het tweede lid, de woorden «begint te lopen op de laatste dag» **vervangen door de woorden** «wordt gerekend vanaf de dag na de laatste dag».

VERANTWOORDING

Overeenkomstig art. 52, eerste lid, Ger. W. (zie art. 15)

G. BOURGEOIS
R. LANDUYT

Nr. 10 VAN DE HEREN LANDUYT, LETERME EN VERWILGHEN

Art. 5

Een tweede lid toevoegen, luidende :

«Bij gebreke van aanduiding van de naam van de uitgever in het periodiek geschrift, wordt de drukker, behoudens het tegenbewijs, verondersteld de uitgever te zijn.»

VERANTWOORDING

Indien het gaat om een gedrukt periodiek medium, kan de regel van het oude artikel 6 behouden blijven. Dit is uiteraard niet van toepassing op de zogenaamde nieuwe media in elektronische vorm.

R. LANDUYT
Y. LETERME
M. VERWILGHEN

Nr. 11 VAN DE HEER MOUREAUX c.s.

Art. 7

Het eerste lid vervangen door de volgende bepaling :

«Het antwoord, dat niet meer dan duizend lettertekens mag bevatten, noch in omvang groter mag zijn dan het dubbele van de ruimte die wordt ingenomen door de tekst(en) die het recht van antwoord wettigen, wordt beperkt tot wat nuttig is om te reageren op de teksten die aanleiding tot het verzoek zijn geweest.»

VERANTWOORDING

Het amendement strekt ertoe het recht van antwoord doeltreffend en nuttig te maken; dat recht van antwoord zou overeenkomstig de tekst van het wetsontwerp wel vaker illusoir kunnen blijken en uitermate beperkt kunnen uitvallen.

N° 12 DE M. MOUREAUX ET CONSORTS

Art. 7

A l'alinéa 2, insérer les mots «*mille lettres d'écriture ou*» **entre le mot** «excéder» **et les mots** «le double».

S. MOUREAUX
R. LANDUYT
Y. LETERME

N° 13 DE MM. DUQUESNE ET BARZIN

Art. 7

Au premier alinéa, supprimer les mots «est limitée à ce qui est strictement nécessaire en vue de réagir à l'information ayant suscité la requête et» **et les mots** «en aucun cas».

JUSTIFICATION

Le critère du caractère «de ce qui est nécessaire» en vue de réagir à l'information est nouveau par rapport à la législation actuelle. C'est à l'auteur du droit de réponse d'apprécier ce qu'il estime devoir répondre, en application de son droit de réponse.

Par ailleurs, combiné avec l'article 11, ce critère est dangereux, car il permettra de fonder un refus d'accéder à la requête.

Ce n'est pas à l'auteur de l'article initial à apprécier ce qu'il convient ou non de voir figurer dans la réponse pour réagir à l'information!

N° 14 DE MM. DUQUESNE ET BARZIN

Art. 6

Remplacer la phrase liminaire comme suit :

«*La personne usant du droit visé à l'article 3 communique à cette fin* :».

JUSTIFICATION

Il est erroné de parler de «requête», terme qui laisse penser que l'auteur de l'article initial est juge d'une demande qui lui serait adressée. En fait, la formulation que nous proposons vise à accentuer le fait que répondre à un article portant atteinte à l'honneur ou à la réputation est un droit, consacré par l'article 3 de la loi. Pour l'exercice de ce droit, la personne intéressée n'adressera pas une requête mais communiquera les éléments nécessaires à l'exercice de son droit.

Nr. 12 VAN DE HEER MOUREAUX c.s.

Art. 7

In het tweede lid, de woorden «mag de omvang van het antwoord niet meer bedragen dan» **vervangen door de woorden** «*mag het antwoord niet meer dan duizend lettertekens bevatten en mag de omvang niet meer bedragen dan*».

Nr. 13 VAN DE HEREN DUQUESNE EN BARZIN

Art. 7

Het eerste lid vervangen door de volgende bepaling : «*De omvang van het antwoord mag niet meer bedragen dan het dubbele van de ruimte ingenomen door de informatie*».

VERANTWOORDING

In vergelijking met de vigerende wetgeving wordt een nieuw criterium ingesteld, te weten «wat noodzakelijk is» om te reageren op de informatie. Het komt de indiener van het recht van antwoord toe te beoordelen wat hij moet antwoorden, met toepassing van zijn recht van antwoord.

Mede gelet op het bepaalde in artikel 11 is een dergelijk criterium niet zonder gevaar omdat het een grond kan zijn voor een weigering om op een verzoek in te gaan.

De auteur van het oorspronkelijke artikel dient niet te bepalen wat wel en wat niet in het recht van antwoord moet staan om op de informatie te reageren.

Nr. 14 VAN DE HEREN DUQUESNE EN BARZIN

Art. 6

De inleidende volzin vervangen door wat volgt :

«*De persoon die gebruik maakt van het in artikel 3 bedoelde recht van antwoord deelt daartoe de volgende gegevens mee* :».

VERANTWOORDING

Er wordt ten onrechte gewag gemaakt van een «verzoek»; dat kan het vermoeden wekken dat op grond daarvan de auteur van het oorspronkelijke artikel mag oordelen over een verzoek dat tot hem zou worden gericht. De redactie die wij voorstellen strekt er in feite toe te onderstrepen dat antwoorden op een artikel dat de eer of de reputatie in het gedrang brengt, een recht is dat wordt bekrachtigd bij artikel 3 van het wetsontwerp. Om dat recht uit te oefenen hoeft de betrokkene geen verzoek in te dienen, maar zal hij de elementen meedelen die daartoe noodzakelijk zijn.

N° 15 DE MM. DUQUESNE ET BARZIN

Art. 4

Remplacer à chaque fois les mots «la requête»
par les mots «*la réquisition d'insertion*».

N° 16 DE MM. DUQUESNE ET BARZIN

Art. 5

Remplacer à chaque fois les mots «la requête»
par les mots «*la réquisition d'insertion*».

N° 17 DE MM. DUQUESNE ET BARZIN

Art. 6

Remplacer à chaque fois les mots «la requête»
par les mots «*la réquisition d'insertion*».

N° 18 DE MM. DUQUESNE ET BARZIN

Art. 11

Remplacer à chaque fois les mots «la requête»
par les mots «*la réquisition d'insertion*».

N° 19 DE MM. DUQUESNE ET BARZIN

Art. 14

Remplacer à chaque fois les mots «la requête»
par les mots «*la réquisition d'insertion*».

N° 20 DE MM. DUQUESNE ET BARZIN

Art. 6

Supprimer les mots «à peine d'irrecevabilité».

A. DUQUESNE
J. BARZIN

Nr. 15 VAN DE HEREN DUQUESNE EN BARZIN

Art. 4

De woorden «het verzoek» **telkens vervangen door de woorden** «*de eis tot opname*».

Nr. 16 VAN DE HEREN DUQUESNE EN BARZIN

Art. 5

De woorden «Het in artikel 3 bedoelde verzoek»
vervangen door de woorden «*De in artikel 3 bedoelde eis tot opname*».

Nr. 17 VAN DE HEREN DUQUESNE EN BARZIN

Art. 6

De woorden «het verzoek» **vervangen door de woorden** «*de eis tot opname*».

Nr. 18 VAN DE HEREN DUQUESNE EN BARZIN

Art. 11

Het woord «verzoek» **vervangen door het woord** «*eis*».

Nr. 19 VAN DE HEREN DUQUESNE EN BARZIN

Art. 14

A) In § 3, het woord «verzoek» **vervangen door het woord** «*eis*»;

B) in § 4, de woorden «het verzoek» **vervangen door de woorden** «*de eis tot opname*».

Nr. 20 VAN DE HEREN DUQUESNE EN BARZIN

Art. 6

De woorden «op straffe van onontvankelijkheid» **weglaten.**

N° 21 DE M. MOUREAUX ET CONSORTS

Art. 3

Au § 1er, remplacer les mots «en vue de rectifier des informations inexactes la concernant» **par les mots** «aux informations qui la concernent».

S. MOUREAUX
Y. LETERME
R. LANDUYT

N° 22 DE M. BOURGEOIS

Art. 8

Supprimer l'alinéa 2.

JUSTIFICATION

On ne peut permettre au requérant d'exiger la parution d'une édition spéciale si le numéro suivant est trop éloigné.

N° 23 DE M. MOUREAUX

Art. 9

Remplacer les mots «et dans des circonstances» **par les mots** «identiques ou à tout le moins».

S. MOUREAUX

N° 24 DE MM. DUQUESNE ET BARZIN

Art. 3

Au § 1er, remplacer l'alinéa 1er par ce qui suit :

«§ 1er. Sans préjudice des autres voies de droit, toute personne physique ou morale, citée nominativement ou implicitement désignée dans un média périodique a le droit de requérir l'insertion gratuite d'une réponse utile pour l'information complète du public».

JUSTIFICATION

Il convient de prévoir un droit de réponse plus large que celui qui est proposé par le gouvernement à l'article 3 du projet, tous les critères sont trop restrictifs. Ce qu'il est

Nr. 21 VAN DE HEER MOUREAUX c.s.

Art. 3

In § 1, de woorden «om onjuiste inlichtingen die hem betreffen recht te zetten» **vervangen door de woorden** «inzake inlichtingen die hem betreffen».

Nr. 22 VAN DE HEER BOURGEOIS

Art. 8

Het tweede lid weglaten.

VERANTWOORDING

Het kan niet de bedoeling zijn te eisen dat er een speciale editie verschijnt in afwachting van het volgende nummer.

G. BOURGEOIS

Nr. 23 VAN DE HEER MOUREAUX

Art. 9

De woorden «in omstandigheden die zoveel mogelijk overeenkomen met» **vervangen door de woorden** «in omstandigheden die gelijk zijn aan of althans zoveel mogelijk overeenkomen met».

Nr. 24 VAN DE HEREN DUQUESNE EN BARZIN

Art. 3

In § 1, het eerste lid vervangen door wat volgt:

«§ 1. Onverminderd de andere rechtsmiddelen heeft elke natuurlijke persoon of elke rechtspersoon die in een periodiek medium bij naam wordt genoemd of impliciet wordt aangewezen, het recht een verzoek in te dienen tot kosteloze opname van een antwoord dat nuttig is om het publiek volledig te informeren».

VERANTWOORDING

Er moet worden voorzien in een recht van antwoord dat ruimer is dan wat de regering voorstelt bij artikel 3 van het wetsontwerp; de in dat artikel geformuleerde criteria zijn

normal d'exiger de la réponse c'est qu'elle soit utile à l'information complète du public. En ce sens, nous ajoutons par rapport au droit actuel un critère qui guidera le juge en cas de contestation. La Cour de cassation a toujours estimé que les termes de la loi sont généraux et absolus et que la personne citée est seule juge de l'intérêt qu'elle peut avoir à exiger cette réponse, comme de l'opportunité de celle-ci (*Cass.*, 3 novembre 1880, *Pos.*, 300; *Cass.*, 14 octobre 1974, *Pos.*, 1975, I, 188).

Il est évident que l'exercice du droit de réponse doit avoir et a pour effet de compléter l'information du public. En effet, le droit de réponse ne peut s'exercer de manière illimitée ou arbitraire.

A. DUQUESNE
J. BARZIN

te beperkend. Van een antwoord kan worden geëist dat het nuttig is om het publiek volledig te informeren. In vergelijking met het vigerende recht voegen wij daar een criterium aan toe, dat in geval van betwisting als leidraad voor de rechter kan dienen. Het Hof van Cassatie is er te allen tijde van uitgegaan dat de wetsbepalingen algemeen en absoluut zijn en dat alleen de vermelde persoon kan oordelen over het belang dat hij/zij kan hebben om dat antwoord te eisen; hetzelfde geldt voor de opportuniteit van dat antwoord (zie terzake *Cass.*, 3 november 1880, *Pas.* 300; *Cass.*, 14 oktober 1974, *Pas.* 1975, I-188).

Het spreekt voor zich dat de uitoefening van het recht van antwoord tot gevolg moet hebben dat het publiek volledig wordt geïnformeerd. Het recht van antwoord mag immers niet onbeperkt of willekeurig worden uitgeoefend.